

ZGODNJA DANICA.

Katolišk cerkven list.

Danica izhaja vsak petek na cel poli, in veljá po pošti za celo leto 4 gld. 20 kr., za pol leta 2 gld. 20 kr., za četert leta 1 gld. 15 kr. V tiskarnici sprejemana na leto 3 gold. 60 kr., za pol leta 1 gold. 80 kr., za četert leta 90 kr., ako zadene na ta dan praznik, izide Danica dan poprej.

Tečaj XXI.

V Ljubljani 20. listopada 1868.

List 47.

Zakon v Jezusu.

(Konec.)

Nikoli ne bo tudi naj bolj vdana nevesta storila za svojega ženina tega, kar dela že osemnajst stoletij Cerkev neprenehoma za Jezusa Kristusa. Akoravno je Ona podedovala vse njegove obilnosti, vso njegovo slavo, akoravno je ona kraljica na zemlji kakor je On kralj, vendar nima družega glasila kakor: terpeti za svojega božjega Ženina, nadaljevati njegovo daritev, darovati sebe za Njega, kakor se je daroval On za njo.

Tako živi nevesta Kralja vsih kraljev! Res, njeno življenje je nepretergljiva versta preganjanj, zasramovanj, bojov, onemoglosti; ni je človeške moči, ktera bi je ne bila napadala, ktera bi se ne bila ustila, da jo je premagala. Stokrat je bilo viditi, da je pri koncu z njo, da jo je zapustilo nebo, zapustila zemlja. Vidila je, da ni ložjega Jezusu kakor poslati dvajset legijonov angeljev, da bi jo iztergali iz rok sovražnikov; prosila jih je pa tako malo od Jezusa, kakor On Očeta na Oljski gori. Vse njeno želenje, vse njeno delanje je le na to merilo, da bi splačala dolg ljubezni Njemu, ki je zanjo umerl; pred ne bo osrečena, da bo v času v sebi vpodobila vse okolišine tistega terpljenja, ktero je Jezus tri in trideset lét na zemlji zanjo prestajal.

Nikdar tudi naj bolj goreča in vdana ljubezen keršanskega ženina in keršanske neveste take ljubezni in vdanosti dosegla ne bo. Toda vsaka prava keršanska zaročenca bota vedno pred očmi imela ta vzor (podobo popolnosti), vedno bota skušala bolj in bolj približati se mu. V vezi, ki nji sklepa, zagledala bota pred vsim dolžnost, darovati se drug za družega. Nastopivši pot, kateremu vrata odpira zakrament sv. zakona, si ne bota prikriovala težav in zaprek, ktere jima bodo nasprotovale pri vsaki stopinji, ne dolžnosti, ktere bota mogla spolnovati. Spoznala bota, da prevzemši odgovornost za druge, si lastno prostost vkujeta v verige, da se s tem nekako zavežeta pozabiti samih sebe. Zatajevanje, ktero je splošna dolžnost vseh kristjanov, je pol bolj potrebno tistim, ki darujejo svoje življenje drugim. Zaročenci v Jezusu to spoznajo, in ne strašijo se. Sej dobro vedó, da se v nobeni reči tako očitno ne kaže prava, odkritoserčna ljubezen, kakor v zatajevanji lastne volje, da je tako zatajevanje pečat vsake prave vdanosti; sej vedó, da njih serca niso samo združene po nravnem nagnjenji, da je sv. zakon odperl v njih vir čistejši, svetejši, krepkejši ljubezni, vir tiste ljubezni, ki druží Sinu božjega svoji Čerkvi in Cerkev Sinu božjemu; kajti, akoravno ta zakrament ne deli ljubezni, spremlja vendar milost, ktero deli sv. Duh, začetnik vse ljubezni. Resnično toraj je pričujoč v sercu keršanskih zaročencev tisti Duh, ki je živa vez neizrekljivega zedinjenja Jezusa s

Cerkvijo; tisti Duh, ki je v smert gnal Jezusa za Cerkev in ki še zdaj goni Cerkev na dariše za Jezusa; tisti Duh, ki je tako slajšal Jezusu naj grenkejši bolečine, in ki tako zljajšuje Cerkvi breme naj bolj kervave stiske.

Ravno ta duh biva v sercih keršanskih zaročencev in ravno take dela v njih opravlja. On jih z veseljem navdaja, kadar morajo prestajati skušnje, ktere spremljajo njihovo zakonsko zvezo; jim deli moč, da se brez ugovarjanja podveržejo zahtevam grenkega svojega stanú. Kadar sta pa ženin in nevesta različnega mišljenja in naskrižnih značajev, obrača ta Duh njune misli le tje, kjer je med njima vzajemnost, ali bi saj morala biti, in ju nagovarja, naj mirno nosita drug družega slabosti. On odvrča od njih vsako merzenje, jima pomaga prenašati teže in polagati vsakoršne stiske Bogu na altar. Tako vživata sredi naj večih težav sladkost tacega veselja, tacih tolažil, kakoršnih tisti nikdar ne vživa, kteri jih v zakonu iše.

Take zveze, ktere sklepa le strast, ali naravno nagnjenje, večí del kmalo oslabé ter se spremené v neprenesljiv jarem; zveze pa, ktere sklepa ljubezen Jezusova, še čedalje bolj vterjajo, čas jih ne razruši, marveč jim deli novo moč in kakor je sladka njihova priserčnost, tako blagovit je njihov sad.

Starši v Jezusu dobro znajo vsajati v serca otrok čeznatorno življenje, ktero so sami v obilnosti prejeli od Jezusa. Ljubezen, ki jih veže med seboj, je v njihovih rokah naj zdatniši sredstvo za odrejo otrok, ona ogreva serce otročje, da se razcvita, kakor cvetlica od gorkote spomladanskega solnca. Vednost, ki uči prav ljubiti, ta vednost, naj potrebniši človeku, jih navdaja že od prvih lét in pripravlja pot drugim koristnim vednostim. Kajti serce je prvo pri človeku; kamor se serce oberne, tje mu sledi duh; serce določi človeku časno in večno osodo, če se toraj serce razvija v ljubezni, ni mogoče, da bi zastajale druge zmožnosti. Tako tedaj druží otroke svojim staršem tisti Duh, kteri veže starše med seboj, in ljubezen med njimi ne vsahne z mladostjo, marveč razcvita se skoz celo življenje in še celo večno terpi njen začetek, kakor božja ljubezen.

Če se toraj pri zakonu oziramo na ljubezen Jezusovo, vidimo, da je zakon poobrazilo božje zveze, zveze Besede božje s Cerkvijo. Obe zvezi imate en namen: dajati Bogu novih otrok, nebesom novih deržavljanov, množiti kraljestvo Jezusovo, deliti rast njegovemu skrivnostnemu Telesu. Obe imate eno vez: Duha živega Boga in ljubezen, ki se iz Serca Jezusovega razliva v serca zaročencev. Obe imate en sad: tesno zvezo med dušami in podeljenje življenja Božjega. Zatoraj je sv. zakon velik zakrament, vidno znamenje prve skrivnosti sv. vere, velikega dela ljubezni božje, tiste zveze Stvar-

nika s stvarjo, ki je naredila iz serca človekovega serce Boga samega.

Čisto različna, mora vsak priznavati, je pa zveza med tistimi, ki nastopivši strahovito pot zakonsko, se še ne zmenijo, kaj je zakon v sv. veri. Akoravno še pridejo v cerkev blagoslova prosit, poročé se vendar bolj po pagansko, kakor po keršansko. Strast, ali časni dobiček, ali drugi oziri jih nagibajo naložiti si težko breme, kterega zgolj človeške moči še nositi ne morejo. Tudi se pred enakimi zvezami ne menijo dosti, ali bodo mogli dostojno skrbeti za večni prid duše, za dušno življenje, brez ktere tudi prave časne sreče ni. Bogastvo, lepa domačija, častne zveze — to je v prvi versti. Če je pa oseba keršansko odrejena, verna, če je upati, da bo zvesta in vdana, — to se premalo šteje v srečo, na to se komaj misli. Kadar je pa zveza storjena, potem je samo eno opravilo: razveselovati se in uživati prostost v obili meri. Kar se pa tiče težavnih dolžnosti, grenkih darežljivost, resne odgovornosti, na to, menijo, je naj bolje, da se še ne misli.

Ali kadar pridejo grenki časi, da je darovati naj dražje, kadar povzdigne besedo neustavljiva moč dolžnosti, kadar začne bolj vidno tlačiti teža odgovornosti, kadar vsahnejo cvetlice, ki so se ovijale krog neraztergljive zakonske vezi, in začne vez guliti in žuliti, kadar se je že tudi strast naveličala razveseljevanja in nemirnost z grenkimi čutili serce polni, kadar se mesto vmišljane prostosti vrivajo vsakoršne natvezbe: takrat duša, ki nima ne v sebi ne krog sebe potrebne moči, začne godernjati in se vzdigovati, trese s sebe svoj jarem, toži težave svojega stanú, toži družinstvo, toži Boga; ne toži pa sebe in tistih, kateri ne oziraje se na njeno nepremiselnost so jo pahnili na nevarno, težavno pot, ktere spoznavati se ni učila.

Znano je, da je dosti pisavev, sovražnih Bogu in družinstvu, ki se s peklenko besnostjo poganjajo, da naj se že vendar enkrat v času zgubi tista skleča neolčljivost zakonska. Kaj vendar s tem hočejo doseči? Spodkopati in razvaliti hočejo družinsko poslopje. Ti pisave se s krepko neustavljivo doslednostjo opirajo na to, da je človeku nemogoče spolnovati dolžnosti stanú, ki zahteva toliko stanovitve in sterpljive volje, tako oblast čez strasti. Na svojem neverskem stališu se kaj močno branijo, da bi njihovega dokazovanja z vspehom ne podirali, ker se z vso močjo branijo nauka Jezusovega, ker se na vse kriplje poganjajo, da pri zakonu nima nič opraviti čeznatorna moč milosti. Vemo sicer, da je prav lahko dokazati, kako neogibno potrebno je, da ostaneta do smerti združena mož in žena, če se hoče družinstvo zdatno razvijavati in napredovati. Toda, če je tudi kaka naprava neogibno potrebna, ni še s tem dokazano, da jo človek tudi lahko zverši. Koliko drugih reči je tudi človeku potrebnih, katerih pa s svojimi močmi ne more ne doseči, ne si jih zavarovati.

Tudi postavodajevci in modrijani pred Kristusom so dobro vidili, kako razvaljeno je družinsko življenje, toda to jim je bila zastavica, ktere na nravni poti, se ve da, niso mogli razvozlati. Le v zvezi z Jezusom in njegovo Cerkvijo se začenja pravo družinsko življenje. Tega nam ne dokazuje samo gola teorija, govori nam glasno zgodovina 18 stoletij, priča nam to vsakdanja skušnja. Le keršanstvo pojasnuje človeku: kaj je mož, žena, kaj so otroci, starši. Pa ne samo to; Bog človeku tudi moč deli v zakonu tako živeti, kakor ga vera uči. Česar človeško serce ne najde v sebi, akoravno je v zakonskem življenju potrebno, to deli ljubezen Jezusa tistim, kateri se v njem poročé. O veličastni Bog, ali more biti svet še zdaj tako oslepljen, da prišteva zakon čisto posvetnim pogodbam človeškim, ko ga vendar skušnja toliko stoletij uči, kaj je taki zakon, kakšen sad iz

njega prihaja za človeštvo? Sej je vendar namestnik Jezusov na zemlji v znameniti okrožnici 8. grudna 1864 določno govoril o zadevah keršanskega zakona; ali svet ni hvaležen za taki zveličavni nauk, marveč ga zame-tava in terdi svojeglavno, da ustalja napredek (!) v družinskem življenju.

Mi pa zdaj dobro vemo, kaj nam je misliti o tem tako važnem predmetu, dobro spoznamo, kaj je zakon brez Jezusa, in kaj v Jezusu.

Zakon brez Jezusa podkopava družinsko življenje, tak zakon kmalo ni zakon, kajti kmalo se spremeni v neprenesljiv jarem in ostane le še zunanja zveza, pri kateri serca nimajo nič opraviti. V Jezusu je pa zakon zveza, ki edini serca, jih čisti, posvečuje, množi moči, slajša bolečine in tako že na zemlji daje okušati sladkost nebeškega veselja, kterega bodo vživali v zvezi z Jezusom.

Lepo ponašanje za sv. Očeta.

Na katoliškem shodu v Bambergu so verli možje tudi na to zavračali, da prihodnje leto bodo sv. Oče Pij IX obhajali svojo petdesetletnico ali zlato novo mašo. Rekli so, da vsi katoličani vesoljnega sveta naj bi o tem velikem godu posebno veselje naznanili.

Svetovali so nekteri pismo verne vdanosti in ljubezni. Nekomu pa se je uternila bolji misel, namreč: podpis dobrih del za zlato novo mašo sv. Očeta. Na pôli papirja, za napolpis vpognjeni, da se piše ob desni v domačem jeziku, ob levi latinska prestava, stojé na verhu te-le besede: „Sveti Oče! Slišali smo, da bodete kmali obhajali častni dan Svoje zlate maše; Vaši častni godovi so tudi za nas, Vaše otroke, dnevi serčnega veselja. Torej smo sklenili k temu veseljevanju svoje občutke razodeti, pa ne v besedah, ampak v djanji, ker vsak izmed nas obljubi neko dobro delo, ki ga bode z Božjo pomočjo opravil v dan Vaše petdesetletnice, kakor nasledva. Sprejmite, sv. Oče! ta naš poklon in blagoslovite nas zato. Fara Neukirchen. Nadškofija Praga. Za tem nasledvajo podpisi s pristavkom, kakošno dobro delo bode sleherni doveršil omenjeni god. Izvolitev je premnogotera, n. pr.: K sv. maši iti v ta namen, k sv. Obhajilu, sv. Reš. Telo obiskati, dar za kak misijon, za ubožne, reveža nasititi, obleči, bolniku postreči itd. itd. Misel je tako lepa in imenitna, da je res vredna, naj se deleč razširi in posnemavcev najde; torej tudi pisavec prosi vrednike katoliških listov, naj bi saj glavno misel tega početja oznanili katoliškim bravcem. Mi smo posneli spis iz „Kath. Volkszeitung“, Chikago, 1. listop., pristavimo pa naj, da med opravili bi bila ne mara posebno primerna med drugim kaka molitev ali dobro delo v ta namen, da bi Bog omečil serca naših bratov na Jutrovem in pospešil čas, da bi se vernili v katoliško cerkev, na kar se ima ozirati tudi prihodnji cerkveni zbor. Kteri so pisatelji, bi utegnili za dobro delo tudi kak spis odmeniti. Ako se nam kaj tacega med letom pošlje, se to brez truda izroči apostolskemu poročniku z darovi za sv. Očeta vred.

Spomini mladostni škofa Bruté-a iz strašne dobe prekucije francoske.

(Dalje.)

Častiti gospod Touchet (Tušé) fajmošter duhovnije šent-Hellier v Rennes-u.

Častiti gosp. Touchet je bil fajmošter v šent-Hellier-u, duhovniji v Renskem predmestju. Med onim groznim časom se je prikrival v hiši nekih gospodičin z imenom Ergault (Érgól). Bile so to tri sestre, neomožene, bogoljubne, Bogu vdane ženske. Ena izmed njih je bila redovnica od sv. Tomaža Viljanovljana v bolnišnici Va-

ne-ski, toda pregnali so jo, ker je ostala zvesta svojim obljubam in se branila priseči na državo. Večkrat sem obiskal gosp. Tušeta v njegovem prikritju. Bil je moj spovednik, potem ko je bil pobegnul gosp. Karon na Angleško. Moral sem biti, se vé da, prav previden, ko sem ga obiskal, in še dobro pomnim, s kako previdnostjo so me peljali k njemu. Zadnja soba, kjer je bil prikrit, zagrinjala pri oknih, in vsaka naj manjša stvarica se mi je živo vtisnila v spomin. Kedar sem se spovedal, mi je rekel po navadi: ne mara si bil zadnjikrat pri meni pri spovedi, lahko me staknejo danes ali pa jutri, pa me ženejo na morišče. Ko je zbornica v svoji besnosti razglasila postavo, da morajo vsi umreti, ki prikrivajo kacega duhovna, so se štele srečne gospodične, ako umró z gosp. Tuše-tom in tako prejmejo plačilo, ako bi jih zasledili. Preden mu je prišlo na ušesa to sporočilo, so se posvetovale med seboj, pa storile omenjeni sklep.

Ko je zvedil za grozno povelje, se podá k njim in reče: „Danes po noči vas zapustim.“ Prašajo ga, kam da misli iti. „Pod milo nebo“, pravi, „dokler se bom premogel skrivati po gojzdih, po germovjih in prekopi. Pripravljen sem umreti, toda nobenega nočem potegniti seboj v smert.“ Povedale so mu, da bi si še v srečo štele ž njim umreti, da so že storile svoj sklep in spravile v red majhno svojo zapuščino. In ker se zamore le enkrat umreti, če bi prikriale le enega ali pa več duhovnov, so naznanile nekterim prijateljom, da bi k njim pripeljali duhovne, ktere skrivajo, če se bojé nove postave; one jih bodo z veseljem sprejele in imele pod streho. Dobroserčna redovnica še pristavi: „Všila sem si v rob oblačila kremen, žveplenk in pa svečo, da bomo vidili zadnjikrat moliti brevir, če nas bodo same pustili v ječi. Toda niso jih zasledili in zasačili, ča si so pogosto po tri duhovne imele pod streho; jaz pa sem še vedno gosp. Tuše-a včasih skrivaj obiskal, dokler ni prenehalo preganjanje, in da je smel prevzeti zopet očitno svojo službo, pa ne v šent-Hellier-u, ampak v šent-Avguštinu, kjer je ostal do svoje smerti l. 1806.

Gosp. Massiat-a, namestnika gosp. Tuše-a v šent-Hellieru, so odpeljali v pregnanstvo v Kajeno v južno Ameriko, kjer jih je toliko pomerlo. Posrečilo pa se mu je, da je ušel, in prehodivši v neizmernih težavah gojzde in močvirje je vendar dospel zadnjič v zedinjene države. Od tod je šel na Angleško, in ko je bila preklicana postava, po kateri bi bil moral umreti, se je vernil na Francosko nazaj; toda bil je še vedno v nevarnosti, da bi ne prišel v ječo ali v pregnanstvo. Ko pa je pregnanstvo popolnoma nehalo, so ga postavili za fajmoštra v Brutz, duhovnijo oddaljeno kakih 6 milj od mesta, kamor so me poslali o veliki noči leta 1809, da bi nekoliko pomagal pri opravilih. — Veliko je prestal, ker ga je po udih hudo tergalo, kar si je bil nakopal vsled obilnega terpljenja o času preganjanja.

Smert čast. gosp. Sorette-a, učitelja humanistiških šol na Renski (Rennes) kolegii.

Opat Sorette, mlad duhoven spod 30 let, je prišel za učitelja na Rensko kolegijo v prvem letu francoske prekucije. Bil je moj učenik in prav vdan sem mu bil; pa je tudi on mene rad imel in počastil je mojo mater včasih s tem, da je prišel k nam na pojedino. Ljubez-njiva modrost, odkritoserčnost, pobožnost, zraven pa gibčnc in prijazno obnašanje — to ga je vsim prikupilo, kateri koli so ga poznali. Ko se je duhovnom ukazalo storiti deržavljansko prisego, in se je on branil to storiti, so ga izpodili iz kolegije; in prevzel je duhovnijo na deželi „Le Chatellier“ (Le Šateljé) pri Parigné, 16 ali 18 milj od Rennes-a. Semkaj so ga bili postavili škof koj po posvečenji mašnikovem in v malo letih

svojega pastirovanja si je bil pridobil serca svojih pa so-sednjih farmanov. Gospod Sorette! s kako vdanimi besedami je izgovarjal vsak to ime pred smertjo njegovo in več let po njem. V „Le Chatellier-u“ je spolnoval dolžnosti svoje službe v naj hujših časih prekucije z neutrudljivo gorečnostjo; imel je okrog sebe tudi veliko drugih duhovnov, kateri so vse, celó življenje darovali, kajti mnogo jih je med onimi daritvami, ktere je škofija renska darovala za strahovite grehe grozних hudobij tadanjega časa.

Zares odtegnil se je bil vsem nevarnostim, ki so žugale o času Robespierre-ovem, in tako dolgo, da so bile smertne postave preklicane. Pregnanstvo v francosko Gujanos za mlajši duhovne in vedni zapor starejših, kateri bi opravljali duhovske opravila, to so bile še milejši postave tistega časa.

Vpaljeni Jakobinarji pa niso bili čisto nič zadovoljni s to olajšano postavo, in ognili so se je večkrat. Če so zasačili na deželi kacega duhovna in si svesti bili, da ni blizo nobenega vladnega človeka, kateri niso tako hlepeli moriti duhovnov, kakor jakobinarji, ubili so ga kar na ravnost na mestu, kjer so ga dobili, namesti da bi ga gnali v mesto in ga gosposki zročili. Taka je zadelala tudi mojega dragega učitelja. Njemu v nezgodo se je tisti dél okraja, v katerem je on živel, zmiral naj bolj upiral narodnemu shodu, kakor sploh na zahodu ob Loiri (Loári).

Za duhovne pa je bilo to kaj slabo. Nravno in po načelih so se nagibali na uporno stran; sveti njih stan pa jih je zadrževal vtikati se v domače boje. Opravljali so navadno dalje dolžnosti svojega svetega stanu, kjer koli je bila priložnost, vedno pripravljani dobro storiti, kakor ukazuje vera, slehernemu, ki jih je prosil, naj si je prijatelj ali sovražnik. Večkrat se je zgodilo, da so bili primorani pričujoči biti in na smert pripravljati one, ktere je ojstra postava obsodila. Tudi v takih okolišinah se duhoven ni smel svojemu opravilu odpovedati, in če se mu ni dalo pregovoriti razdivjanih prekucijskih načelnikov, da bi prizanesli življenju svojih sovražnikov, je moral vendar duhoven biti zraven in skušati, da bi rešil njihove duše.

Gospod Sorette je živel vedno v nemiru in nevarnosti, bil je pa vendar neutrudljivo goreč v spolnovanju svojih dolžnosti. Pri vseh svojih opravilih, kar jest zagotovim, se je na tanko deržal duhovnih pravil, ktere je tako izversten mož gotovo više cenil, kakor svoje življenje. Da bi mučeniška smert delu njegovemu venec splekla, le-to je priserčno želel ves čas, kar se je skrivaj po svoji lastni fari in po okolici. (Op. Da se pa prederzno ni smel v roke dati rabeljnom, to ga je vera učila.) Da se mučeniške smerti ne boji, to mi je z gorkimi besedami in z veselim srcem zaterdoval kake tedne pred smertjo.

Prišel je tisti čas v naše mesto, ker se je bil namenil iti v Guihenske toplice, 12 milj dalje proti jugu. Svetovali so mu tje kaj se podati iz dveh vzrokov, da bi si po neutrudljivem delu pokvarjeno zdravje nekoliko okrepil, in pa, da bi se za nekoliko časa odtegnil svojem kraju, kjer so ga tako skerbno iskali. Stanoval je v predmestji Šmartenskem v grajšini gospodičine Leonske, od koder je večkrat sporočil moji materi, da bi ga prišel jest kaj obiskat. Moja mati so mi prav ojestro zaterdili, naj ga pregovorim, da naj se saj nikar ne podá v Guihenske toplice, temuč naj pride v našo hišo. Hitel sem k njemu z veseljem, upajoč svojega dragega učenika in tako dobrega duhovna dobiti pod streho, pa bilo je zastonj. Pridši na kraj, kjer je bil skrit, sem bil pušen k njemu prav previden, in nepopisljiv razgovor sem imel sedaj z njim. Marsikaj mi je pripovedoval o čudovitem rešenji iz nevarnosti. Pa ko

sem mu dokazal, da bi bilo zanj kaj nevarno stanovati blizu Guihenskih toplic, je iz tega sklepal, da je preveč ubogal svēt zdravnikov, ker mu ni tako slabo, kakor oni mislijo, in pa da bi naj bolje storil, ko bi se vernil nazaj v svojo duhovnijo, pa ostal ondi do konca. Nobeno dokazovanje, nobene prošnje ga niso mogle ganiti, da bi spolnil želje Renskih prijateljev. Dva dni po tem se je vernil nazaj v Parigné ali Le Chatellier. On sam mi ni nič več kaj sporočil, da si je imel navado, zdaj pa zdaj kaj pisati v grozovitih onih časih, ki so se pa njemu zdaj k koncu bližali.

Čez kake tri tedne po njegovem odhodu v duhovnijo smo dobili naslednje sporočilo o njegovi smerti. Povedal bom skorej s tistimi besedami, kakor se je bilo meni sporočilo. Poklican je bil ubogi gosp. Sorette k stari ženici, da bi jo previdil s popotnico. Končavši svoje opravilo je namenil zopet v svoje skrivališče verniti se; ravno o tem času pa je tavalala četa zoperkraljevih (Contre-Chouans), ter iskala žertev; in vedoči, da je gosp. Sorette v bližnji okolici skrit, so poprašali memogredočo kmečko deklico, če bi jim mogla povedati, kje bi našli duhovna, kajti radi bi ga imeli za neko bolno osebo. Deklica, ki je bila ravno poprej gospoda Sorette-a srečala, in mislé, da so prijatli, jim je povedala, še nekoliko pomišljevaše, da je gosp. Sorette unole hišo ravno kar zapustil, pa da gre sedaj memo plota poleg njive. Prec stekó za njim, in bliže pridíši, jeli so nanj streljati, ter so mu roko poterli. On pa se koj ustavi in se udá, rekši, da naj ga peljejo v mesto. Ker so pa vedili, da bi bil le v pregnanstvo peljan v Kajeno, so mu povedali, da so sklenili umoriti ga. Gosp. Sorette jih še poprosi, nekaj trenutkov mu dovoliti, da bi še opravil svoje molitve, pa se pripravil na smert. Potem poklekne in ko so še nekaj časa počakali, so ga ustrelili na mestu. Nekteri morivcev njegovih so bili znani, med njimi dva zagrizena Jakobinarja, ki sta že veliko takih hudodelstev zveršila za časa Robespiera in pozneje. Nekteri izmed njegove duhovnije, razkačeni zavoljo umora svojega pastirja, so se raji prepustili serdu in maševanju, kakor da bi bili poslušali glas usmiljenja in prizanesljivosti, kar jim je toliko priporočal ko je še živel. Kmalu potem, ko se jim je priložnost ponudila, smo slišali, da je pobitih nekaj njegovih morivcev, ki so tako kmalu za duhovnom stopili pred sodnji stol Božji. Ti pa so veliko bolj pomilovanja vredni, kakor on; pač res, on je bil presrečen. Tisto jutro je prejel v kakem kotu sveto obhajilo, zadnjo popotnico, je govoril še tolaživne besede revni umirajoči ženi, potem pa je pokleknil mirno na travo, med tem, ko je boje poslednje molitev, kakor sv. Štefan, daroval za svoje sovražnike, svoje življenje pa nesrečni deželi svoji.

(Dalje nasl.)

Beseda in ponovljeni nasvet o preizverstnih napevih našega neumerljivega skladatelja ranjc. Gregorja Rihar-ja.

Komur dal je Bog, da poje,
Dal mu tud' je pesme svoje.

Vsak, ki o petju količkaj ume, mi bo priterdil, da resnične so besede, ktere sem postavil na čelo tem versticam. Pesnik in pevec se malokdaj ali pa nikoli ne odgojita, ampak kot taka se morata že roditi; če Bog sam pesnika in pevca z umetnostjo lepoglasja ne obogati, zastoj bo koval pesmice in duhtal jim napeve; poznalo se jim bo skoz in skoz, da so le: prisiljeno delo. — Kar pa veljá o posameznih pesnikih in pevcih, to veljá tudi kolikor toliko o celih narodih. Tudi celim narodom dana je večja ali manjša zmožnost in veselje do petja; ob enem pa veje iz njih pesem in napevov ali bolj ve-

sela, ali pa bolj otožna narodska čut in značaj. Slovenski narod je otožno-milega značaja, ki se pa tudi rad v večí živost razlija; torej tudi temu primerne pesmi. Z dolgočasno zategovanimi pesmami boš pri Slovencu malo opravil; zoper naravno čut njegovo so, pa je; zastoj boš pričakoval, da bi se vkoreninile med narodom. V oziru na cerkveno petje moremo reči, in mislim, da tudi čez sto lét bodo to terdili, da v našem neumerljivem Gregorju Rihar-ju je imel slovenski rod skladatelja, ki je skoz in skoz poznal pevsko narodovo čut, pa vstrelal ji s svojimi kompozicijami tudi tako, ko pred njim razun J. Travna in Luka Dolinar-ja nihče ne, in ne mara tudi za njim v stoletjih komaj kdo. Pravijo sicer, da nekteri terdijo, da so Riharjeve pesmi preveč vesele; čuje se celo od strani, da se bodo le-te pesme poskušale s časom zopet spodriniti. To govorijo pač le taki, ki slovenske narodske naravi dosti ne poznajo. Zapomnijo naj si dobro vsi taisti možje, da Riharja ne bo nihče in nikdar spodrinil; kdor kaj tacega misli in upa, se tako moti, da še sam umeti ne more, kako. Kteri bodo čez sto let živeli, bodo djali, da je res to, kar tu černo na belo zapisanega stoji. — Vendar naj bo pa vse to, kar sem do zdaj v mislih imel, omenjeno le memgrede; pglavitni namen mojega današnjega pisanja je drugi. — O času, ko je bil izdal slavni naš Valvazor svojo neprecenljivo knjigo „Ehre des Herzogthums Krain,“ je bilo brez dvombe le-to njegovo velebenjeno in velikansko delo vsakemu na ponudbo in na prodaj. Kako se je tadanje ljudstvo nakupovanja vdeleževalo, ni znano; soditi pa je, da ne ravno odveč. Pa tam je bil vzrok, da ga ljudstvo umelo ni. Dandanašnji nahajamo namreč Valvazorja malokje, in kjer ga imajo, so nekako ponosni na le-to lastnino in za skopi denar ga ne dajo iz rok. Naši učenjaki in pisatelji morajo pogosto dovolj daleč potovati, ako hočejo iskati te ali une zgodovinske čerte iz Valvazorjevih knjig, kar pa bi jim ne bilo treba, ako bi si bili o svojem času spredniki po naši deželi v bolj obilnem številu to slavno literarno delo nakupili. — Vprašam pa zdaj: Bodo li čez 50—100 lét Riharjevi napevi tudi tako lahko dobiti na prodaj, ko danes? Odgovor na to je kratek, in se glasi: Komaj! ali pa še: gotovo ne! — Sej so že zdaj nekteri napevi čisto razprodani, in jih ni več dobiti na prodaj, namreč ona zbirka, v kateri se nahaja med drugim pesem „Ko v jasnem pasu primigljá,“ kteri napev se je vcepil našemu narodu v kost in kri, in se že poje po Hervaškem na pesem: „Danicu rano jutro kad — pogleda svaki čovék rad,“ ki je posneta po g. Praprotnikovem originalu. Če tedaj že zdaj ni vse Riharjeve pesemske zbirke na prodaj dobiti, kako bo čez kaj lét? Ponovljen, pa tudi živo živo priporočen naj bode toraj še enkrat nasvet: Farne predstojništva po Slovenskem! kupite si brez izjembe vse Riharjeve napeve, dajte jih vezati, in ostanejo naj cerkvena lastnina! S tem boste lastnici, slavni nekdanji šenklavski pervopevkinji Jerici Rihar-jevi (stanujoči zdaj v gosposkih ulicah „Herrngasse“ šte. 211, pri tleh, ob desnici) dali priliko, da bo zamogla dati v novič v natis že zdaj pošlé, pa tudi še nenatisnjene napeve, ter tako obogatiti in obdarovati narod naš z delom, na ktero smemo z vso pravico ponosni biti. — Ker pa vem, da bi se utegnulo temu nasvetu marsikaj ugovarjati, bom postavil tu koj sam nektore ugovore, zraven pa koj tudi odgovore in zagovore. Reči bi se utegnulo: „Učeniki naj si napeve sami kupijo!“ Odgovor: So učeniki tu in tam, ki vso Riharjevo pesemsko zbirko imajo; pa preselivši se na drugo mesto odnesli jo bodo saboj, in fara bo brez te lepe pesmarice ostala. Jo bo li imel tudi novo-nastopivši učenik, je vprašanje? Zraven pa je tudi znano, da večina naših

učenikov se bori s pomankanjem, in da jim pogosto za naj potrebniši reči, za ljubi kruhek gre tesno; toraj jim ni lahko odtergati toliko, da bi si omislili sami mnogocenjene Riharjeve kompozicije. — Dalje bi se utegnili ugovarjati: „Našemu učeniku dati take reči v roke? Sej jih še rabiti ne umé!“ Odgovor: Zna biti, da so tu in tam učeniki po farah, ki niso ravno od konca do kraja kos vsem Riharjevim napevom; pa, vpraša se: ali bo vedno tako ostalo? Pripravniske šole se bodo predrugačile in odgojevale bodo morebiti čez kaj lét izverstnih organistov, kateri bodo Riharjeve skladanja gladko igrali, zlasti še, ako se bode na te izverstne muzikalije že v pripravnishnicah imel ozir. Se li to godi zdaj, ne vemo; ne rekli bi pa trikrat: da. — Tedaj odpade tudi ta ugovor. — Še bi se utegnili odverniti: „Čemu bomo kupovali napeve, sej pri nas celo še orgelj nimamo!“ Na to naj bo rečeno: Žalostno je, ako je temu res tako. Dobro, da k vam k sv. maši ne hodimo. So sicer res še fare brez orgelj, pa, hvala Bogu, veliko jih ni, in upamo, da tudi ondukaj, kjer je, ne bo več dolgo tako; dandanašnji farani večji del z otožno besedo in z nekako rudečico v obrazu odgovorijo, ako morajo komu na vprašanje povedati, da pri njih še orgelj nimajo. Z lepo tudi ne darujejo ljudje za kako reč tako radi obilnih pomočkov, kakor ravno za nove orglje. Ob kratkem: vsi ugovori odpadejo; toraj naj se pa častite cerkvene predstojništva po Šlovenskem tudi ne mudijo z nakupovanjem sprelepih napevov, da čez kaj lét ne bodo učeniki — organisti prisiljeni tožiti: tako nerodne sprednike in predstojnike smo imeli, da nam še izverstnih Riharjevih skladanj niso preskerbeli in zapustili! —

Rodolj. Podratitovski.

Mihec Magone.

Poglavje IX.

Velikodušne besede in djanja Magonove.

Kar je bilo povedanega dosedaj, so lahke in priproste reči, ki jih je vsakdo zmožen posnemati. Sedaj pa bom razložil nekatere velikodušne govore in djanja, ki jih je skorej bolj občudovati zavoljo njih kratkočasnosti in priserčnosti, kakor pa nasledvati. Služijo pa k temu, da se zmiraj bolj pojasnuje dobro serce in pobožna serčnost našega mladenčca (in dosti lepega se da iz njih posneti). Tu tedaj imate nekatere, katerih sem bil sam priča.

Neki dan je bil v družbi s tovarši; nekteri pričnó marnje govoriti, kakoršnih se mora keršanski in dostojno odrejeni mladenec ogibati. Magonče sliši nekaj malo besedi, potem déne perste v usta in tako hudo zaberlizga, da vse pričujoče ušesa zabolé. Kaj počenjaš, mu eden izmed tovaršije reče, ali se ti meša? Magonče ni nič odgovoril in zaberlizgal je še močnejši kot pervikrat. Kje je olika? povzame neki drugi, ali se to spodobi? Magonče je nato odgovoril: Ako se vi šemite ter hudo govorite, zakaj bi se jest ne, da vaše pogovore ustavim? ako vi keršite ravnila omike s pogovori, ki se ne spodobijo kristjanu, zakaj bi jest ne prestopil ravno tistih ravníl, da take pogovore odvernem? Te besede, zagotavlja eden pričujočih tovaršev, so bile za nas mogočna pridiga. Gledali smo se eden drugega; nobeden si ni več upal nadaljevati unih pogovorov, ki so bili goder-njanja (zoper višji). Od tistihmal je vsak pričó Magona dobro tehtal besede, ktere je izgovarjal, ker bal se je, da bi mu zopet kako silovito berlizganje ušés ne glušilo.

Spremljal je neki dan svojega vikšega po mestu Torinu; v sredi terga zasliši nekega potepina, ki je gerdo preklinjal. Na tako divjačnost ves skipí, ne misli več ne na kraj in ne na nevarnost, — v dveh skokih je pri preklinjavcu in priseka mu dve vroči zaušnici

pa reče: Ali se tako spoštuje sveto Ime Gospodovo? Toda potepin, ki je bil večí od njega, se ni zmenil za npravni nauk; razdražen od smeha tovaršev, od očitnega osramotenja, in pa zavoljo kervi, ki se mu je gosto cedila iz nosa, se razkačen zažene v Magona, in cebanja, suvanja, berluzge niso pustile ne enemu ne drugemu k sapi. Sreča, da višji šine in se postavi mirivca med vojskovavca obá; ne brez priteznosti se mu obnese mir storiti in nasprotno zadostilo vrvnati. Ko se je Mihec zopet zavedil, se je spomnil, da ni spremišljeno delal, ko je na taki način svaril unega obdivjanega. Žal mu je bilo in zaterdil je, da prihodnjič bode bolj previden in svaril bo le s prijaznimi opomini.

Drugikrat so se neki mladenči pogovarjali od večnega terpljenja v peklú, in eden izmed njih reče šaljivo: Bomo poskerbeli, da tje ne pridemo, če pa vanj pridemo, poterpljenje! Mihec se dela kakor bi ne bil razumel; odtegne pa se med tem od marnjevavcev, poiše žeplenko in teče z njo nazaj v družino. Prižge jo previdno ter jo podtakne pod roko imenovanega tovarša, ki jo je zadi deržal. Berž ko začuti, da ga speče, reče, kaj počenjaš, ali si bedak? Nisem bedak, odgovorí, rad bi pa na skušnjo djal tvoje junaško poterpljenje; zakaj, ako se čutiš močnega prenašati s „poterpljenjem“ terpljenje peklenko celo večnost, se ne smeš zmeniti za plemenček ene žeplenke, ki je reč enega samega trenutka. Vsi se posmejajo, opečeni tovarš pa je na glas rekel: zares je hudo v peklú.

Nekteri tovarši so ga nekega jutra napeljevali seboj nekam drugam k spovedi k neznanemu spovedniku, in silo izgovorov so mu k temu pravili. Ne, je djal, jest ne grem nikamor brez privoljenja svojih višjih. Sicer pa jest nisem razbojnik. Razbojniki se zmiraj bojé, da bi jih lovci ne spoznali, torej zmiraj íšejo neznanih krajev in ljudi iz strahú, da bi ne bili razodeti. Jest pa ne; imam svojega spovednika, njemu se spovedujem vsega brez strahú, bodi si veliko ali malo. Hlepenje drugam k spovedi hoditi kaže, ali da ne ljubite svojega spovednika, ali pa da se imate velicih reči spovedovati. Kakor koli že je, vi slabo delate, da se tako brez privoljenja iz doma odtegujete. Ako imate kak vzrok spovednika premeniti, vam svetvam iti k kteremu tistih, ki pridejo vsako saboto in ob vsih praznikih spovedovat mladenče te naprave; jest bi tako storil, ko bi bilo treba.

Ves čas, kar je bil pri nas, je šel en samkrat domu o počitnicah. Potem, česiravno sem mu tudi jest prigo-varjal, ni hotel več iti, akoravno so ga želeti mati in sorodniki, ktere je močno ljubil. Večkrat mu je bila k temu prilika na ponudbo, on pa se je vselej smehljaje branil. Poslednjič je neki dan enemu svojih zapljivih tovaršev skrivnost razodel. Šel sem bil enkrat za nekatere dni domu na počitnice, je djal, ali v prihodnje, ako ne bom prisiljen, ne pojdem več.

— Zakaj ne? ga praša tovarš.

— Zato, ker domá so stare nevarnosti. Kraji, igre, tovarši me vlečejo, da bi živel kakor poprej, jest pa nečem več taki biti.

— Treba je iti z dobro voljo in spolnovati opomine, ki nam jih dajejo naši višji preden odidemo.

— Dobra volja je meгла, ktera se zgublja čedalje bolj in bolj, ako živim oddaljen od vstava; opomini služijo za nekaj dni, in potem mi tovarši vse iz glave izbijejo.

— Potem takem bi po tvojem nobeden ne smel več iti na počitnice, nobeden obiskati svojih sorodnikov?

— Potem takem naj le gre po mojem na počitnice, kteri se čuti možnega premagovati nevarnosti; jest nisem zadosti močen. Toliko vem, je gotovo, ako bi se tovarši mogli viditi po znotranjem, bi zapazili mnogi,

ki grejo domú s perutnicami angelskimi, ko se pa porvernejo, da prinesó na glavi dva rogova kakor škrtati.

Magončeta je sem ter tje obiskal nekdanj tovarš, kterega je iskal za čednost pridobiti. Med drugimi ugovori pa mu je uni nekega dné pravil, kako on nekóga pozná, ki se že dolgo časa ne pečá z verskimi rečmi; vender, je djal, je on debel, zdrav in živ, in prav dobro se mu godí. Mihec prijatla prime za roko, ga pelje k mezarju, ki je nakladal tesarski les na dvorišu, in začne mu govoriti tako-le: Vidiš ga mezga? Tudi on je debel, tolst in velik in ni se nikoli spovedoval, tudi menim, da nikoli ni bil v cerkvi: ali bi hotel tudi ti tej živali enak postati, ki nima ne duše, ne pameti, in ki mora le samo delati svojemu gospodarju, ter enkrat v to služiti, da bo gnojil njive po smerti? Tovarš premagan obmolkne, in v prihodnje si ni več upal z ničimernimi izgovori odtegovati se svojim verskim dolžnostim.

Ogled po Slovenskem in dopisi.

Iz Ljubljane. „Laibaherica“ in „Tagblatt“ sta prinesla priloženo priporočilo hudobne skvernine, ktera, da ob kratkem rečemo, frajmavrarje dela za jezuite, jezuite pa za frajmavrarje. „Tenebras converterunt in lucem et lucem in tenebras,“ — sed: „Dominus conturbabit eos.“

— Dr. E. Kosta je delal Ljubljani čast v kmetijskem shodu na Dunaju, vdeleževal se je djansko in obilno razgovorov, in vidi se iz naznanil, da zbor ga je poslušal in sprejemal njegove svete.

— Iz Hartuma naznanuje pismo od 15. avgusta do Marijne družbe, da so vsi misijonski družniki zdravi. 26. okt. je iz Kaire v Hartum odrinil častiti o. Dizma Stadelmajer z enim redovnim bratom.

— Te dni sta umerla v Ljubljani dva gospoda, stara že sicer, pa ju je vender škoda v zémlijo, namreč: Karol Hradecki, bivši vodja v ljublj. hranilnici, in pa malar Juri Miškovic. Oba sta bila prava poštenjaka, dobrotnika človeštvu — vsak po svojem, in moža polna katoliško-keršanskega duha in molitve. Bog jima daj kaj naslednikov, njima samima pa večni mir in pokoj.

— 24. tega mesca ima kmetijska družba v Ljubljani veliki zbor. Med drugim bode dr. Kosta poročal o sklepih kmetijskega dunajskega zbora.

— „Laibaherica“ in „Tagblatt“ sta nekako veselo-upno naznanovala zgodovinsko-kulturne govore nekacega Markworta na strelišu. Še le proti zadnjemu je šumelo po mestu — nekaj da je to rongjanar, nekaj pa da še le Rongetu pot pripravlja. Govoril je dvakrat na strelišu, resnice med laži mešal, kakor znajo lažnjivi preroki. To je delal za denar, ker po pol gold. so neki plačevali vstopniki, da jim je povedal, da je imel Gregor veliki „kmečko“ odrejo, da je bil Hus „Nemec“ in še več makaronskih, kolikor smo slišali. Govorilo se je, da med 50—60 poslušavci jih je bilo blezo dosti celo druge vere; — sam M. je neki čisto obupal, rekši, da tam mu ne sije zvezda upanja, kjer so razne narodnosti. Ob kratkem: spodletelo je njemu in njegovim častivcem tako, da jih je zdaj sram kaj več o njem ziniti.

— „Laibaherica“ je pred nekimi tedni hvalila osnovano postavo, da bi se spravljanje pred ločenjem zakonskih godilo pred svetnim sodnikom, in o tej priliki je pristavila posebni stavek, da to varuje tudi vest dušnega pastirja, ako njemu trienški cerkveni zbor še zmiraj več veljá, kakor pa njegova državljanska dolžnost... Kdo si vé, kako pisavec te doktrine razlaga Jezusove besede: „Kdor pa Cerkev ne posluša, on ti bodi kakor „nejeverniki“ in „očitni grešniki?“ Da bi katoličan,

kteri se svoje vere zavé, kteri vé, kaj je v sv. Duhu zbrana Cerkev, tako po šeškarsko berskal „z vesoljnimi cerkvenimi zbori,“ — to ni mogoče! —

— „Tagblatt“ je jel blato valiti tudi na sv. pismo, in burke uganja s stvarjenjem perve matere človeškega rodú. Znano je, da so narodi toliko bolj zgubivali izvorno razodenje Božje, kolikor bolj so se v mesenost pogrezovali (sej tudi zdaj imajo nečistniki naj manj občutka za modrost), in le prav skažene se najdejo še mnogo resnice začetnega razodenja ohranjene pri vsih narodih, zlasti pri Grekih in Rimljanih. Tako n. pr. izvorni nauk od večnega terpljenja hudobnih v peklu nahajamo v basnih o Prometeju, o Sisifu; nauk od hude vesti grešnika pri furijah; novo množenje človeškega rodú po vesoljnem potopu v basni o Devkalijonu in Piri itd. Skorej vse mitologiške basni so neka senca naukov prvotnega razodenja, ker narodi razodenja niso na enkrat zgubili, temuč počasi so ga bolj in bolj skazili in sčasoma skorej čisto pozabili. „Tagblatt“ pa tako čenčá, da bi človek lahko mislil, da hoče sveto pismo z neverskimi basnimi v en pisker stlačiti. Ako boljšega ne zná, naj gre korenje stergat; reči pa naj pri miru pusti, kterih ne razume.

— G. Fr. Gerbec naznanuje, da bode dal natisniti nekoliko napevov: božičnih in za sv. Obhajilo. Kdor mu pošlje 50 kr. naročnine (v Cerknico, štacijon Rakek), dobí zvezek prosto po pošti.

Iz deželnega zbora. (O šolskem nadzorstvu — dalje.) Dr. Kaltenecker meni, da deželno postavodajstvo ima prosto roko sestaviti krajni in okrajni šolski svet, da pa šolski odbor ni delal v zmislu temeljnih postav od 25. majnika 1868 itd.

Kromer govori zoper odborov predlog in terdi, da dosedanjšega šolskega vspeha ne gre pripisovati vladi, da šolske postave so bile dobre, pa zadevale so v izpeljavi na nerodovitno polje. Od móž, ki so šole vodili, so se pogosto slišale besede: „Če je kmet bolj neumen, bolji je.“ Ako g. Svetec pravi, da mi hočemo duhovšini vpliv vzeti, to terjenje ni resnično; v vladnem predlogu je zavarovan duhovstvu vpliv do verskega uka, in kar ga mu gre do verske izreje mladine, tega nočemo nikoli odjemati. Toda dosihdob je imelo duhovstvo vpliv do vsega šolskega uka; ali kakošen je bil vspeh in sad? Poglejte v ječe in v sodnije! Vidili boste, da skorej vsak dan kaže nove morije, nove hudodelstva hudih napadov in očitnih nasilstev, ki so večidel nasledki obdivjačenega duha in slepe neznašljivosti (intolerancije). To so vspehi dosedanjšega šolskega nauka. To vodstvo je dosti dolgo terpelo, in mi bi radi z drugim poskusili.

Iz tega modrovanja bi utegnil kdo misliti, da vsi morivci in pobijavci ter pretepavci naše dežele so v šolo hodili, in da slaba šola je kriva teh hudobij. Odgovoril je Kromerju na te krivičenja gosp. Svetec.

Svec odgovarja najprej Kalteneckerju, rekoč: G. dr. K. misli, da po postavi bi šel cerkvi vpliv, kar se tiče vere, drugač pa je, kar se tiče nauka in izreje. Vprašam vas pa, ali si morete misliti v ljudskih šolah izrejo brez verskih resnic in cerkvenega vpliva; ali bi ne bila naj večí nespamet, ko bi se odrekla cerkvi vsaka pravica do verske izreje in do izreje v ljudskih šolah sploh? Jaz mislim, da tega niti postava ne zahteva, niti morejo okolišine dopustiti.

Dalje odgovarja g. S. na to, da je tudi kak duhoven rekel, da je kmet bolji, če ni učen ter vpraša: Ali ni bilo tudi v družih stanovih takih, ki so ravno to terdili? In ali ne dokazujejo vsakdanje zkušnje pri naših duhovnih ravno nasprotnega? Poglejte naše narodne šole in prepričali se bote, da naši duhovni kažejo v djanskem življenji ravno nasprotno tega, kar g. Kromer

terdi. (Kdo drugi se neki kaj peča za šolo po deželi, če ne duhovstvo?)

G. Kromer nam pravi, kake strašne hudodelstva se godé po deželi, koliko ubijavstva, koliko težkega telesnega poškodovanja. Prašam pa, ali se to samo pri nas godí, ali se ne godí tudi po drugih deželah? Poglejmo dunajske časnike, v katerih se vsak dan bere od strašnih hudodelstev!

Zdaj vam bom pa povedal zgled od tistih stanov, ktere imate za izobražene, od katerih mislite, da so kultivirani in socialno olikani; spominjam vas na tisto glasovito kazensko pravdo, ki se je pred malo mesci v Monakovem godila in na Dunaju (namreč Chorinsky itd. Klici: čujte! dobro!)

Potlej, sem že poprej rekel, da duhovšina ni imela sama šol v rokah, temuč da je le zverševati imela vladne ukaze, in povedal sem zgled, kako da je imela to reč popolnoma v rokah, da je nekatere dekane naravnost od šolskega nadzora odstavila, in da je še knezoškofijskemu konzistoriju žugala odstaviti ga od njegovih pravic. Če se tedaj hudodelstva godé, naj se to piše tudi na račun tistih, ki so imeli vse v rokah, pa vender niso bolj naredili.

Pri št. Jurji pod Kumom. L. G. Po naših domačih časnikih smo posneli, da „Laib. Tagblatt“ si je za nalogo in dolžnost odločil, kolikor se dá, po cerkveni reči in po slovenstvu sekati. Po nemški prislovcici: Z enim vdarcem padete dve muhi, se je vergel na duhovščino, kajti ona tukaj v tej, do sedaj ne še ponemčeni kranjski kronovini obadva zgoraj izrečena principa zastopa. Duhovščina je prvič „ultramontanska“, to je katoliška, ter hoče taka ostati. Drugič, je slovenska, kajti smo otroci slovenskih mater, ter zdaj učitelji in voditelji svojih slovenskih bratov.

Zarad tega „Tagbl.“ žolc razliva, duhovščino černi, lažnjive marnje čez njo razširja, s čimur med Slovenci še vselej spoštovani stan zaničljiv dela. Povsod voha, kjer koli bi kaj zoper duhovščino zasledel, in kar še tako lažnjivega zvé, to z nekakim priblinskim veseljem svojim bravcem za resnico naznanja. Tako se lahko primeri, da bo naj bolj nedolžen, naj bolj pošten duhovnik v tem sovražljivem listu pred svetom ognjušen in očernjen, da tega še sam ne vé. Mi duhovni po deželi ne beremo „Tagblatta“, in bi ga ne brali, ako bi ga tudi nam ljubljanski „Tagblattarji“ zastonj v farovže pošiljali. In ravno zarad tega tudi ne vemo, kedaj koga kranjske duhovščine vjéda. Jest danes kterega, ki kakor si bodi čez vojnice stopa, keršansko posvarim, — in jutri sem v „Tagblattu“, — pa kakšen? Ako jest od vsega tega nič ne vem, se tudi zoper gerde besede braniti ter opravičiti ne morem.

Prosimo tedaj, da bi nekteri gg. duhovni v Ljubljani nam to dobroto skazovali ter ako bi ta lažnjivi list kaj prinesel zoper enega ali družega duhovna ljubljanske škofije, da bi tistemu hitro ali sostavek po pošti poslali, ali drugač mu naznanili, da bi se zamogel obrekovani duhoven zagovarjati in opravičiti.

Iz Maribora. A. (Kaj vse letošnji „mošt“ dela!) Prav dobro kapljico je letos Bog ljudém dal, toda po nezmeri porabi je že marsikomu dar Božji strup postal in še bo. Nekaj prav žalostnega se je tukaj zgodilo. Neki nakladavec (basač) na tukajšnjem kolodvoru, že zdavno znan vinski brat, ki je, kolikor se je dalo, sode na železnico dane, navertoval in si tako trud za nakladanje skrivaj sam poplačeval, je to tudi z letošnjim moštom delal in poskušal, toda hudo naletel. So ga li pri tem poslu zasačili? Ne, ampak sam se je vjel; berž ko ne, ga je silno močni mošt premogel, da je mertev obležal. Našli so ga med sodi mertvega in pri

njem nesrečno cevko, po kateri je vinsko kapljico iz prevrtenih sodov serkal in se za vselej naserkal. — Pač žalosten konec in nov dokaz k stoterim drugim, kolikokrat pijanci nesrečno smert storé.

Tudi duševni mošt letošnji ljudém silo možgane meša. To pa je brezvestno, neversko časnikarstvo, ki dan za dnevom besni in bljuje na kat. cerkev in njene naprave. Ni popisati, koliko dušne škode ta tiskani strup v kraljestvu Božjem dela. Kdor ni v veri dobro podučen in v življenji čverst kristjan (taci pa je gotovo malo med tistimi, ki po novinah te baže segajo), mora po vsakdanjem branju dnevnikov, veri in katol. cerkvi nasprotnih, sčasoma v veri oslabeti ali pa celó vero zgubiti. Kdo presteje vse duše, ki so se po hudobnih novinah in spotikljivih knjižurah popačile in svoji materi sv. kat. cerkvi izneverile! — Ni dolgo tega, kar je ne deleč od tod neki človek od kat. cerkve odpadel. Kaj ga je zmotilo? Med drugim posebno hudobije navdano časnikarstvo. Pridno je prebiral brezversko „Marburgerco“ in opravljivo teto „Tagespošto“, verh tega v novejšem času tudi spise, ki jih „freige-meindlerji“ po svetu trosijo. Tako se je neverskega strupa naserkal in gre zdaj tje, kjer je že zdavno v svojem zbeganem duhu bival. — Močno tej dušni kugi pripomaga nemškutarstvo, ki ljudem pravi značaj kali in jih nesposobne dela za branje slovenskih listov. Vladika Slomšek so večkrat djali: s ponemčevanjem se pomika in tiši v slovensko zemljo neverstvo in dušna vnmarnost. — Pazite toraj pisatelji slovenski, da ne prenašate okužene književnosti na slovensko polje, in pomislite, da zamore le zdrava korenina čversto drevo dati. Če književnost že v svojem početku boleha, se ji dolgega življenja in dobrega sadú nadjati ni. *)

Kaj je kej novega po domačem in tujem svetu?

Jezuiti. V 43. listu (24. oktobra) „Wien. Kirchtg.“ je daljši spis: „Eine Interpellation in Sachen der Jesuiten“, ki je zmožen tudi kakemu jezuitoborcu vest zbuditi, če je še kaj ima. Povzemimo le nekatere stavke. „Časti vredna moška družba opravlja svojo službo pri belem dnevu, očitno pred vsimi ljudmi, službo, ki jo je sprejela v prid in korist cerkve in države, — opravlja z vestnostjo, ki ji je tudi naj hujši sovražniki ne morejo odreči. Od svojih družnikov tirja umno in npravno zmožnost, kakoršne nekaki „samouki“ in drugačni literati tudi tretjine ne morejo skazati. Očetje iz naj bolj izobraženih stanov zaupujejo redu Jezusove družbe z naj večim veseljem, kar imajo naj drajšega, svoje otroke; naj umniši in naj bolj olikani verniki se bližajo spovednicam, prižnicam, kjer jezuiti pastirstvo imajo; ves svet vé, pri čim je z jezuiti.“ Nadalje popisuje sovražljivi dnevničarski lov na jezuite, kar je pa marsikterim znano, ker tudi pri nas ni brez taci h jastrebov. Torej le še nekaj.

„Gerdivni spisi zoper jezuite so že marsikomu glavo vravnali, ki so mu jo hotli zakreniti. Nesramni knjižuri se ima red zahvaliti za eno svojih naj slavnih osebnot. O. Roh, ki se ga bojé vsi sovražniki keršanstva, ko je bil še med svetom, ni ravno merzel nad govorjenjem in spisi zoper jezuite. Pride mu pa neki dan pod roko ena tistih neštevilnih lažnjivih kjižur, v kateri se popisujejo

*) Spominjamo se pri tem neke slov. pesmice, ki smo jo ne davno brali. Zgubljeni sin se vrača damo in dobro mater objeti želi. Mertva je že. Namesto da pesnik zgubljenega sina — kakor bi bilo prav poetično — pusti v sv. veri tolažbe, v spreobrnjenji prave poti zopet najti, mu da nož v roke, s katerim se neporednež zakolje, češ, da se bo zdaj pri pokojni majki potolažil. To ni pesništvo, ker ni vzbudljivo in blago, ampak je neverska obupnost, — neumnost, smert v smertnem grehu! Vr.

jezuiti kakor cvet vsaktere zanikarnosti, polni zvijač in hudodelstev zoper človeški rod. Ta presiljava neutegoma zbudí v Roh-u občutek, kakor bi bil rešen silnega nasilstva in razdražen je zaklical: „To je preveč! moji sovražniki so, toda teh naukov ni nobeden njihov, — teh grehov nobenega niso storili!“ Dalje premišljeva je našel, da je to kakor čudež, da ta tolikanj psovani in preganjani red ima še obstoj, da so njegovi udje privsem preganjanji zmiraj krotki in ponižni, dobre volje, zdravega duha ostali, — da vse delajo in terpé brez plačila na tem svetu. Pričel je red serčno spoštovati in postal je njegov družnik.

K temu naj pristavimo, kar se je nedavno iz Dobrovnika pisalo v „Volksfrd.“

Ko je bil v pretečenem stoletju jezuitarski red preklican, je zvito vprašal Voltér kralja Friderika II, ali prevzame čast generala tega reda? Cesarico Katarino II pa, do ktere stopinje skrivne oblasti tega reda je bila pripušena? — Friderik II in Katarina odgovorita, da kralj za Šlezijo, in cesarica za Poljsko ne pozná in ne vé bolj spretnega za poduk mladosti, kakor so jezuiti. Kmaló potem pridobí Potemkin od cesarice jezuitom velike privilegije, in to takrat, ko so dolžili jezuite, da učé umor kraljev, takrat, ko so se modrijani in kralji v strahu pred njimi združevali, jih podkopati s kakoršnimi koli sredstvi.

Potegovati se za ta red, ki je imel tolik vpliv do kraljev in narodov, ki je vstanovil ljudovlado Paragvaj in bogate naselbe po Ameriki, ki je pošiljal misijonarje za vero in omiko v daljno jutrovo Azijo, ki si je pridobil ljubezen narodov in sovraštvo modrijanov in prostomavtarjev, kateri so ga z besedo in spisi sto lét čerlili, — potegovati se za ta red je velika serčnost zdaj, ko vpíje zoper nje toliko očitnih nasprotnih govornikov, kateri, da bi ne zgubili sedeža med liberalci, zmiraj zoper nje udrihajo in svoje govore lepšajo s frazami, ki so jih posneli iz judovskih časnikov.

V časniku „Dalmata“ št. 22 piše pisac iz Dobrovnika: „Dobrovnik se raduje, da so vzete očitne šole jezuitom.“ O ti radosti pa Dobrovnik nič ne vé; nihče se ne raduje ne v Dobrovniku ne po deželi. Sploh se je tú vkoreninilo prepričanje, da za odgojo mladosti so boljši duhovni in redovi, kakor drugi, ker uni brez družih skerbi le svojemu poklicu popolnoma živé. Iz tacih vzrokov stara republika Dobrovnik svojim zdravnikom ni dovolila se ženiti. Dobrovnik pozná darežljivost, s katero so jezuiti v kužljivih boleznih prvi na pomoč prihiteli, pozná njihovo brezmadežno življenje, da še hudobneži niso mogli nad njimi madeža najti, pozná njihovo dobroserčno radodarnost za domače reveže, in zato se bo Dobrovnik radoval, ko so pregnani? Od skrivnih namenov, ktere jim malovredneži podtikujejo, petnajst lét nismo nič zasledili. To pa vemo, da je naša mladost po jezuitih dobivala zares keršansko odrejo, da je veselo napredovala v vednostih, ob kratkem, da je bila vterjena v načelih, ki varujejo, da serca ne prevzame napuh, da napredek ne postane razuzdanost, — zato je bila mladež častitim očetom vdana z vsim spoštovanjem in ljubeznijo, kakoršna se vkorenini le v plemenitih sercih. —

Daleč od prilizovanja in grajanja sem hotel s temi versticami skazati častitim očetom le tisto pravico, katero jim skazujejo pri nas družine in občinstvo, sem hotel razodeti resnico, katero zatirajo dandanašnje strasti in prepír. Vem, kako se bo godilo takemu spisu, poznam duha časa, pri vsem tem sem hotel razodeti svoje prepričanje, ki se vjema z resničnim očitnim mnenjem.

V Slivici na Češkem je bila vsih Svetnikov dan keršena Izraelka Reza Hartenštejnova. Že pred tremi leti je želela sv. kerst prejeti, pa njeni soverci so ji

branili, kolikor koli so mogli; enkrat so jo bili napadli in stekli, ko je od učenja domu šla. Pri njenem kerstu je bilo silo ljudstva, in to je prav, ker o taki priliki se učí občinstvo svojo vero ceniti. (Blah.)

Iz Kromeriza. Tukajšnje nadškofijsko semenišče za mladenče ima letos v 8 razredih učencev 201. Izmed njih 155 Slovencev in 46 Nemcev. V tem cerkvenem vstavu je že od njegovega začetka narodna ravnopravnost v tej meri, da se more vsak mladenec obeh deželnih jezikov naučiti. Ako se učí kaka tvarina po česko, je Nemcem dovoljeno odgovarjati po nemško, in nasproti. (Hlas bern.)

Z Dunaja pišejo vsi katoliški listi o pedagogiju, kako gorko so se z njim opekli „intelligentni“ možje iz srenjskega sveta. Kolik šum je bil s tem, kako so odbijali katoliški značaj, kako iskali po vsem „rajhu“ vodnikov, kakor da bi na Dunaji in po okrajinah nikjer ne bilo več jasne glave! In kako se jim zdaj vtepa! Eden listov pravi, da poduk pričakovanju ne vgaja. Učencev so dobili celih 11 judovskih otrok. „Wien. Kztg.“ odbornikom očita, da je to zadegavanje davkovskih goldinarčkov, ki se s tolikim trudom spravljajo, kakor je bilo pri napravi „Markthalle.“ Svétuje pa, naj se v tej „konfessionslosni“ šoli dajo podučevati liberalni srenjski svetovavci, ker je otrok težko za njo pridobiti. Pričeli te šole niso s službo Božjo, kakor je navada po vsih keršanskih deželah, da bi Božje pomoči prosili. Kako pa? „Konfessionslose“ pedagogiške velikosti so izlile nektere „brallantne“ govore z znano „liberalno fraseologijo“, gratulirale so si nasproti „zur konfessionslosigkeit des Paedagogiums“ pritikovavši rožice sladkega upanja, kakor piše „W. K.“ To so bile „encaenia“ te naprave, pri čimur jih je pa še vodja dr. Dittes kaj hladno potolažil, rekoč, da še le v petih ali več letih se bo vrednost te naprave vedila ceniti! Sicer je pregovor, da „nova sekira dobro reže.“ Mi pa smo te misli, da 77 odstotkov katoličanov v Avstrii bode še prej ko v petih letih natanko spregledalo, kolika cena je v sveti katoliški veri, ker so celo na Dunaju že v začetku brezverske (konfessionslosen) pedagogije jeli to tako nepričakovano spoznavati. Zbudili se bodo meščani in ko bode treba v srenjske odbore voliti, se bodo ogledovali po možéh, ki bodo v zborih vedili tudi v prid svoje svete vere in cerkve lepo besedo spregovoriti, ne pa kljubovati katoliškim napravam in pasurjem.

Na Avstrijskem je 22,660.000 katoličanov; 3,100.000 grekov jutrove cerkve, 2,400.000 protestantov; 54.000 unitarjev; čez milijon judov. Tedaj se proti čezobilni večini katoličanov, katerih je 77 odstotkov, drugi skorej zgubé; toda silo katoličanov sedaj v nezavednosti spi svoje zimsko spanje, ktere pa je šum tudi že pričel zbujati. Veliko jih pa imamo, kateri so tako, kakor razposajeni otroci, ki jim je vse in povsod všeč, le samo v njih domači hiši pri materi ne; — nekteri celo iz tujih oken kamne mečejo nazaj v svojo domačo hišo in v glavo svoji ljubijoči materi. —

Kdo se veseli španjskega punta? „Augsburger Postztg.“ 20. vinot. pravi: Da se monarhija prekucne, prestol oskruni, da rovarska soldatušina prevlada, tega se dosledno veseli: 1. mavtarstvo (frajmavrarstvo) cele Evrope. Že veliko lét mu je bila Španija pezdir v očéh; naj boljši katoliško ljudstvo v Evropi je zoperno brezvétni derhali, torej so španjsko deželo in ljudstvo psovali in zasramovali, dokler je terden deželski in cerkveni red gospodoval v deželi. Eden njih pisatelj se ni sramoval malo tednov pred Izabelinim padcem od nje častnega reda sprejeti, ob ravno tistem času pa je v brezimni pisarii keršansko španijo gnjusil in skrunil. In ravno tista derhal — kako zdaj občuduje „blago ljudstvo itd.“ 2. Vsi (pisavski) judje na Dunaju, v

Frankobrodu, Berlinu itd., kakor njih časništvo kaže. 3. Potem se veseli tista Anglija, kateri je Sönheld napovedoval, da bode rovarsko ognjise v tuji hiši dotlej podžigala, da ji njeno lastno suho gnjezdo svoj dan nad glavó pogori. 4. Veseli se tega jugonemški „Bettelprus.“ 5. Grof Bismark. 6. Veseli se, žalibog! tudi liberalno avstrijsko časništvo. Ti ljudje so še tako vtesnjeni v otročje hlače, da niso še spregledali starega pravila: Cesar se moj smertni sovražnik po pravici veseli, me pamet uči, da taisto ne more meni biti prilika veseliti se itd. Razun tega se v Evropi vse veseli, kar je npravno spačenega in kar se je s pametjo skregalo. (Obšir. v „Wien. Kztg.“)

— Ko je bila kraljica Izabela s prestola pahnjena, si je nesramna „Neue Freie Presse“ izbrala tudi celo kraljičinega spovednika nadškofa Klare-ta za tarčo svojih burk in obrekovanj. Torej naj povemo kaj zanesljivega o njegovem življenju. Antonin Klare, rojen leta 1808 v Sallentu blizo Barcelone, je po svojem posvečenju imel z nekaterimi tovarši ljudske misijone v Katalonii in na balearskih otocih, in obnašal se je tako brez graje, da so ga ljudje častili skoraj ko svetnika. Do dne današnjega Klare ni mesnega jedel in ne kaplje vina pil. Leta 1850 je bil postavljen za nadškofa v Santjagu na Kubi otoku; ko je pa l. 1857 umerl kardinal vikši škof toledanski, si je kraljica izvolila Klare-ta za spovednika. Dobil je naslov nadškofa iz Trajanopola (in part. infid.). Od tega časa so ga pričeli tudi nejeverski časniki napadati. Blagi spovednik je molče prenašal vsaktere krivičenja in to molčanje jim je bilo prilika novega, zmiraj bolj nesramnega čerčenja. Pripisovalo se mu je, da je bil on začetnik vseh tehtniših kraljičinih ukazov, in vender nikakor ni bilo tako; Klare se za politiko ni pečal; on je skerbel le samo za blagor človeških duš. Njegovo veliko hudodelstvo je bilo, da je pridno zbiral denar za sv. Očeta; milijoni katoliških kristjanov se zdaj tudi zunaj Španije tega hudodelstva vdeležujejo. Ker je pri misijonih posebne stanove posebej podučeval, kakor je navada, torej mu „Neue freie“ podtika, da je pri zapertih vratih misijone opravljal za ženski spol. Nad sedanjim španjskim stanom ni nič zadolžil Klare in ne sicer katoliško duhovstvo. (Hl.)

— Znano je, da med prvimi junaškimi deli španjskih mavtarjev, ko so zmagali, je bilo to, da so katoliške kloštre napadli. Katoliška cerkev v njenem razvitku na vso moč tlačijo, polno prostost pa dajejo protestanškim in judovskim sektam. Katoliške gospé v Sevili in Madridu so toraj pri začasni vladi oddale prošnjo s številnimi podpisi, da naj se prekličé določilo zastran odpravljenja ženskih samostanov. Madridske gospé pravijo ob koncu: „Podpisane menijo, da imajo dolžnost in pravico tirjati svobodo, da jati svoje otroke odrejat v odpravljenih kolegijah, ako imajo take za sposobne k zdatni oliki in izučevanju znanskemu in npravnemu. Vidimo, da se rušijo ustavi katoliški, pri tem pa se ob enem razklicuje zidanje shodnic (sinagog) in moliši protestanških in to na podlagi verske svobode; zapirajo se katoliški vstavi in ob enem se razglasuje svoboda učenja; z nasilstvom se izganjajo iz svojih stanovanj redovnice, ki so zedinjene Bogu služiti, in ravno ta čas se oznanuje združevanska pravica!“ O blage gospé, vé zastonj resnico govorite, ker psevdoliberalci ne poznajo in nimajo svobode, ampak verige, grablje in zasramovane za katoliške samostane. Novice španjolske „El Cuscalduna“ pišejo to-le: „Očetje reda jezuitovskega v sloveči kolegii Carionski de los Condes so pripravljali o godu patrona tega mesta 3000 revežem jesti; vsak dan pa so 300 božcev nasitili, ne števí k temu milošnje v obleki,

obutvi itd. Odkar so sinovi sv. Ignacija odšli, ne ostaja ubogim v celem okrogu družega tolažila, razun klicati: Slava svobodi! Slava narodu!“

Iz Belega grada. „Vidovdan“ piše o obiskovanju djakovskega škofa: Njegova presvetlost katoliški škof djakovski g. Jožef Štrosmajer, o katerem smo unkrat naznanili, da ima sem priti, je sprejet s posebno častjó v serbski stolnici, ktera mu gre ko duhovnemu pastirju in ko velikemu dobrotniku našega bratovskega naroda na uni strani. Bil je tudi predvčeranjem pri nas, pa je samo osebno nektere obiskal, izmed teh tudi gg. namestnike, in se je zdajci vernil v Zemun. Včeraj v jutro je prišel po svoji vizitaciji in opravil je službo Božjo v tukajšnji katoliški kapeli. Na Savi so ga pričakali od strani naše visoke vlade knežjih adjutantov eden in mestni upravitelj, od c. kr. konzulata pa sam véliki konzul g. Kalaj z namestnim konzulom g. Todorovičem, in spremili ga v konzulise, kjer je ostal. Popoldne je obiskal njegovo svetlost, kjer so bili tudi gg. namestniki. Zatim je bil zajutrek pri konzulu, kamor je bilo povabljenih gostov, naj več izmed učenih. Na večer je naš metropolit svojemu bratu po kerstu dal večerjo, o ti priliki je tukajšnje pevsko društvo z rodoljubnimi belgraškimi meščani pozdravilo presvetlega višega mašnika z bakljado ko velikega serbsko-hervaškega rodoljuba. Društvo je pelo tri pesmi, slovensko, hervaško in serbsko, med kterimi sta se škof in metropolit pokazala na oknu in s poklonom odgovorila na pozdrav. Po odpevanji se zopet pokaže ob oknu z metropolitom, in profesor Jovan Bošković ga pozdravi z govorom naštevaje velike zasluge njegove za oliko naroda ter je pomogel včverstiti duhovno edinost med enorodnim serbsko-hervaškim narodom. Večkrat je bil besednik prevpit z izklici premnogega ljudstva.. Slavljene višji mašnik je odgovoril s kratkimi, rodoljubja polnimi besedami ter je razodel, da dokler je v njem serce in življenje, kolikor koli mu je moč, bode pomagal k napredku in sreči narodovi... Gromovito „živio“ je bilo odklic na ta rodoljubni glas. Po večerji so se njih prevzvišenost vernili v Zemun in so ondi prenočevali. Davi je zopet sem prišel in danes obedova pri njegovi svitlosti. Obiskal je muzej in narodno biblijoteko. Na večer se poverne v Zemun in bo nadaljeval vizitacijo.

Iz Rima. Liberaluhom so vsi pripomočki dobri, s kterimi zamorejo katoliški cerkvi škodovati. Smodnik, bodalo, strup lažnjivi in obrekljivi jezik, vse jim je dobro. Nedavno so hotli laški trinogi v Rimu 50—60 vojakov v neki kasarni ostrupiti. Neki podčastnik je bil iškarjot k temu delu, ki so ga k sreči zasačili. Ta tolovaj je Italijan, kakor tudi oni, kterim je hotel zavdati.

Amerikansko. Izmed milijona prebivavstva ogromnega mesta novega Jorka je do 350.000 katoličanov, 50.000 judov, 600.000 jih je protestantovske ali pa nobene vere. Katoličani imajo ondi 32 cerkev; na 11.000 duš pride ena cerkev. Novi Jork je oziroma na katoliško prebivavstvo četrto mesto na zemlji. (Hl. v B.)

Novo berilo iz vsih vetrov. V srednji Azii si bosta Rus od severa in Anglež od juga čez kaj časa menda roko podala, ker zmiraj bolj se bližata. Bog človeške djanja, če so tudi dostikrat zoper npravno postavo, vender po svoji neskončni modrosti poslednjič obrača v prid svoje cerkve na zemlji. Anglija bo že skoraj katoliška, kakor vse kaže, in z njo vred bodo zmiraj bolj tudi njene daljne posestva; za Rusijo enak čas pride, ko se bode kakor z enim mahljejem z vso svojo silovitostjo vergla svoji ljubijoči materi v naročje, ktero zdaj še nehvaležno tare. Potem, če ne že prej, kakor je nastavljeno, bodo Evropejci tudi Afriko v oblast dobili in terdo zamurstvo k izobraženju sčasoma privadili. Amerika utegne v kratkem bolj katoliška biti kot je Evropa.

Tako se pričinja spolnovati bolj in bolj Noetovo prerokovanje: „Bog razširjaj Jafeta, in naj stanuje v Semovih šotorjih, Kanaan mu bodi hlapec.“ — Ogerski deržavni zbor je na govor ogerskega prvostolnika sklenil ohraniti duhovske sodnije. — 26. vinotoka je vikši škof vestminsterski dr. Manning položil podstavni kamen za novo cerkev v zahodnjem Drayton u; v vikši škofii vestminsterski pa se zdaj dela osem katoliških novih cerkev na enkrat. Tudi kat. škof hexhamski in newcastleski (njukestelski) dr. Chadwick je posvetil novo cerkev v Withhavih. (Hl.) — V novem Jorku v reformirani cerkvi“ so undan v nedeljo-večer neki protestanti imeli zbor Boga hvalit za „sturz“ rimskega in burbonskega „despotizma“, ob enem pa se pomenkovali, kako bi Spanijo „z evangelijem“, to je s protestantizmom napolnili. Kaj „pobožne dušice“, ni li istina?.. Ob enem pa rituališko-episkopalski pridigar dr. Ewer skoz delj časa v neki zali cerkvi ima učene govore, kako „da protestanstvo ne zadostuje in razpada.“ — 8. nov. je bil posvečen novi škof z Buffale mil. gosp. Ryan. — V Atchison-u (Etčiznu) na Kansaškem v Ameriki so pred dvema letoma zidali novo cerkev; zapazili pa so zdaj, da zidavno kamenje ima zlato v sebi. Zidarji so že davno poprej vidili majhne svitle pikice na kamnih, na ktere pa nihče pazil ni. Mojster Himpler, ki je to cerkev zidal, je naslednjič kamne kemiško preiskal in se prepričal, da je res zlato v njih. — Veliko veliko katoliških cerkev se na novo zida po Ameriki. — V deržavi Misuri so ustanovili zidavo novega mesta, ki ga bodo imenovali Bismark. Nočejo pa imeti za dobro znamenje, da eno prvih ondotnih djanj je moritev; eden bismarkovcev je namreč ubil nekega gozdnjarja. — V San-Francisko je bilo en sam dan 12 potresov, več hiš je podertih in poškodovanih, nekaj ljudi končanih, zemlja se je na več krajih razpočila. Še hujši potresi in veči škoda je bila po družih krajih. V San-Leandro Creek teče zdaj dereča reka, kjer je bila več mesev suha struga. Po nekterih krajih je udarila vrela voda iz zemlje. V vasi Havard je ostalo eno samo poslopje brez škode. Veliko veliko krajev deleč na okrog je terpelo škodo. — V novem Jorku je policija v enem samem tednu mesca oktobra zaperla 1605 ljudi, tedaj po 230 na dan. — Med drugimi prostostmi nove preblage dobe bi gospodje judje Avstrijo radi osrečeno vidili tudi s tako imenovanim „Placetom negium“, to je, škofje bi morali vselej pri ministerstvu za milost prositi, ako bi hotli par verstic svojim ovčicam pisati. To pa, se vé, bi imelo veljati le samo za katoliške škofe; — gospodje judje naj bi pisali, kar se jim poljubi. — Rim ima v kratkem razglasiti daljše naznanilo o veseljnem cerkvenem zboru prihodnjega leta. Kar se je dosihmal neoficielnega o tej reči naznanovalo, je neki izmišljarija. Izhajati ima tudi časnik „Il Concilio Ecumenico“, kateri bode zanesljive reči o tem razglasoval. — Pod brambo angleških škofov in pod vodstvom dr. Vaughan-a je ustanovljena na Angleškem „katoliška družba za resnico.“ Ta družba bo z lahko umljivimi spisi pospeševala versko oliko katoličanov in pojasnovala ter zatirala vraže in krive misli tudi med nekatoličani. Verske in djanske ter npravne nauke bodo obravnavale knjižice, deleč razširjene zmote in presoje bodo pobijale, razširjale se bodo po pohiševavcih, kramarstvih ob cestah, parkih, pri cerkvah itd., kakor se protestanški „traktéleins.“ Ti gotovo razumejo svojo nalogo, zakaj kdor hoče sovražnika premagati, mu mora povsod nasproti stopiti. — Danes teden ob 11 po noči je zbornica sprejela novo vojaško postavo s 129 glasovi zoper samih 39. Vojašine 1,053.000 je tedaj zbornica dovolila, in

sicer redovne vojašine 800.000 Zdaj stoji še na gospôski zbornici, če v to privoli. Dijakom je bilo privoljeno, da smejo ko enoletni radovoljci ob enem študirati. Splošnje vojaščine rešen bo edini sin nezmožnega očeta ali pa nezmožne matere, edini vnuk nezmožnega deda ali babice. Bogoslovci dobé na prošnjo odpust, da morejo študirati, ako so bili vzeti med stojno vojsko ali med brambo. Na predlog gr. Barbota bodo rešeni vojašine tudi sinovi, ki podedvajo kmetijo. — Po časnikih se zdaj govori o praškem izjemnem stanu rešetajo. „Gaz. Narodova“ ojstro graja, da so „nemški poslanci Greuterja prevpili“, pa tudi dunajske časnike, „ki v poslanca Greuterja blato mečejo, ker je kakor Nemeč Čehe zoper Nemce branil.“ — „Reform“ pravi: „Zgodovina bo zaznamnjala, da le dva zbornika, gg. Svetec in Greuter, sta na noge stopila kakor branivca pemskega naroda. Akoravno je bil g. Svetec z zasme-hovanjem obgrinjan in g. Greuter s klicem k redu in z utegnjenjem besede pokorjen, vender vsi ravnoserčni in pravični priznavajo, da sta oba govornika tehtno zadevajočih resnic izrekla.“ Tudi „Correspondenz“ hvali Greuterja. — Poljska adresa in resolucija, s katero tirjajo Poljaki mnogotere pravice za svojo deželo, ste bile te dni izročene ministru za znotranjstvo. — Na Španjskem zmagujejo republikanske misli. Na Francoskem veje nekak nepokojen duh. Po Ameriki o pripravi za volitev novega predsednika dobiva veliko moč republikanska zoper bolji — demokratiško stran. Avstrija in Romanija se nekako pisano gledate; v poslednji neki biva 5000 pruskih časnikov. Potem takem ima „Neue Fr. Presse“ malo vzroka zoper Romanijo dražiti. —

Iz Ljubljane. Verli „Grazer Volksblatt“ je pod št. 311 čversto na rešeto djal divjanje ljubljanskega „Tagblatta“, in pravi, da je „im höchsten Stadium der Epidemie“, in pa počenjanje v kazališu zoper častiti samostan serafinskega reda, kar zaznamnuje s „Theaterskandal.“ Opominja pa ljubljanske katoličane, da naj ne deržé križem rók, ko manjšina „cismontanarjev“ svoj pot svoje kužljivo seme zoper cerkev trosi.

— Pravda zavoljo pretepa na Ježici mesca majnika je bila te dni dokončana. Obsojenih je 12 na dve leti, 4 na dve leti in pol, eden na 3 leta, 1 na 2 mesca, nekteri so nezadolženi spoznani. —

Duhovske spremembe.

V ljubljanski škofii. Čast. g. Ant. Lampe se je odpovedal duhovni v Logatcu, in podeljena je torej č. g. Mat. Markiču, duh. pom. v Kostanjevici. Umerl je č. o. Nikol. Jenko, bivši gimn. prof. v Novomestu, 12. t. m. v Kamniku. R. I. P.!

Dobrotni darovi.

Za sv. Očeta. Ž-ska šola na Gorenskem daruje sv. Očetu papežu Piju ubožni darek 1 gld. s prošnjo: „Sv. Oče, pošljite en zdihljej k sv. Duhu, naj bi napolnil s svojimi sedmerimi darovi učenike in učence naše šole!“ — Dalje daruje: „Ž-ska šola na Gorenskem hrabrim Papeževim vojakom 1 gl., to je, 100 soldov, s serčnimi željami, naj bi Bog blagoslovil ta darček tako, da bi plačali za ravno toliko cekinov.“

Za znamnje M. D. pri sv. Jakôpu. Prečast. g. fajm. Mart. N. 1 gl. Ravno ta: za sv. Očeta 1 gld.; za gosp. misijonarja Pira 1 gl.; za g. misijonarja Čebula 1 gl.

Za afrik. misijon. L. Pavlin 1 gld.; Šp. Benedik 50 kr.. Iz št. Jošta pri Polh. gradcu 9 gl.; iz Horjula 5 gl.; z Verhnike 4 gl.

Za družbo sv. Bonifacija iz št. Jošta 1 gl.

Za pogorelce na Ardrem v Raški fari. Z Verhnike 6 gl.; iz Horjula 3 gl. 20 kr.; s št. Jošta 1 gl.; iz Hotederšice 1 gld. — (Oddali — razun afrik. — v kn. škof. pis. Vr.)